

ZGODNJA DANICA.

Katolski cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: **Dr. Janez Kr. Pogučar.**

№ 32.

V Četertik 9. velkiga Serpana.

1849.

Kam?

Ce ozrem se u neba visave,
Kjer se zvezd brezštevno lesketá,
Al' v doline, na goré, planjave,
V zagrinjalo globočin morjá;
Spremlislujem če pomlad lepave.
Ptica v zrak', zvijanje v prah' červa,
Vse, kar kol' obsežejo širjave
Cel'ga čudovitniga svetá,
Glas kar vere glasni oznanuje,
Vse me stvarnika uči, spričuje,
Ino ti me vprašaš, kam bitim?
Kam se mi mudi, po kom želim?
O de prasaš! — malo le je vredin,
Kdor na pot prot' Bogu v tek' je sredin.

Juri Varl.

Zgodbe katolske cerkve.

Spisal Peter Hieinger.

(Dalje.)

Perva doba.

Začetik cerkve po Kristusu in apostelnih.

35. Pervi nasledniki s. Petra in drugih apostelnov (apostolski očetje). Papež Klemen I. Tedašnji obsir cerkve.

Ko aposteljni niso mogli biti na vsih krajih, in ko so v zadnje celo zemljo zapustili, je njih duha, njih oblasti še v njihovih učencih bilo najti, ktere so kakor svoje naslednike zapustili, de bi tako cerkev vedno obstati mogla. Ti prvi učenci

in nasledniki apostelnov v službi s. evangelija se imenujejo apostolski očetje. Med njimi so nar pred pomniti tisti, ki so bili nastopniki perviga izmed apostelnov in poglavarja cele cerkve, s. Petra; imenovali so se škofje Rimskiga mesta ali papeži (očetje). Pervi za s. Petram je bil škof v Rimu s. Lin od l. 67 do 78, in za njim s. Klet od l. 78 do 91; oba sta bila marternika. Tretji za s. Petram je bil s. Klemen I. od l. 91 do 100, kteriga že s. Pavel v listu do Filipljanov spomni, de je med njimi, kteri so v bukvah življenja. Ko so se v Korintu razpertije in zoperstave do duhovšine vzdignile, je ta papež l. 97 v imenu Rimske cerkve list do Korinčanov pisal, v kterim jih je k edinosti in ljubezni opominjal. Po povelji cesarja Trajana je bil na Krimski polotok ob črnim morji v samoto izgnan, kjer je po nekolikim času v morji vtopljen krono marternikov dosegel.

Med drugimi učenci in nasledniki apostolskimi sta zlasti pomniti s. Timotej in s. Tit, tovarsa s. Pavla. S. Timotej je bil škof v Efezu postavljen, kamor mu je apostelj dva lista pisal: pozneje kakor njegov učenik je on s kamnjem posut za Gospoda smert prestal. S. Tit pa je bil škof na Kreskim otoku, kjer je tudi list od s. Pavla prejel; večkrat je bil k aposteljanu poklican, in ko ga je zadnjikrat v rimski ječi zapustil, se je obernal v Dalmacijo, ondi s. evangeli oznanovat. Od ondod se je zopet v Kreto vernil, kjer je srečno smert v visoki starosti dosegel. Dalje so še pomniti učenci

s. Janeza aposteljna: s. Papija, škof v Hierapoli, mestu Male Azije; s. Ignaci, škof v Antiohii, kateri je bil neki ravno tisto dete, ki ga je bil Jezus v sredo apostelnov postavil, rekoč: „Ako se ne spreoberte, in ne bodete kakor ta otrok, ne pojdete v nebeško kraljestvo;“ in pa s. Polikarp, škof v Smirni.

Razun teh se še dosti drugih apostolskih učencov in prvih naslednikov imenuje: v Jeruzalemu s. Simeon naslednik s. Jakoba, v Aleksandrii na Egiptovskim s. Anijan, učenec s. Marka, v Antiohii s. Evodi, učenec s. Petra; na Italijanskim v Raveni s. Apolinar, v Neapoli s. Aspren, na Francozkim s. Ksist v Remih, na Nemškim s. Matern v Trevirih, vsi učenci s. Petra, v Atenah na Greškim s. Dionizi Arcopagski, učenec s. Pavla, v Ogleji s. Hermagora, učenec s. Marka, v Milanu s. Anatalon, učenec s. Barnaba, na Španskim v Sevili s. Gerunci tudi apostolski učence.

Ako se na vse to nazaj ozremo, kar je bilo do zdaj razloženo, je lahko spreviditi, kako de je sveta Jezusova cerkev ob koncu apostolskiga časa široko po zemlji uterjena bila. Stopinje apostelnov po svetu niso bile tako poverhne, de bi bil njih sled naglo zginil; tudi po njih odhodu potovajo po zemlji njim podobni apostolski možje. Glas apostelnov, ki se je razšel do okrajin sveta, ni umolknil; še so njih učenci po mestih in vaseh s. evangeli oznanovali. Stevilo vernih je od dne do dne rastlo, preganjanje Judov in nevernikov ga je še le množilo; Azija, Afrika in Evropa so brezštevne lepe družtva vernikov imele pokazati; in kar mora sleherniga izmed nas veselo giniti, tudi naši kraji so imeli apostolsko cerkev v Ogleji, od koder se je sveta vera dalje med Jadranskim morjem in Donavo razsejala. —

Vsaki čas se je Gospod usmiljeniga in mogočniga skazoval; pa toliko čudno se božja moč in milost nikdar ni razodevala, kakor v časih, ko so tisti na zemlji s. evangeli oznanovali, kateri so s Kristusam, božjim Sinam hodili. Kar bi bil kdo s človeško razumnostjo rajtal, se je motil; kar bi bil kdo po pozemeljskih skušnjah modroval, je bil osramoten. Nauk Jezusov, ki napuh ponižuje, telesno poželjivost kroti, blaga lakomnost čerti, na tem svetu malo upati daje razun preganjanja, veselje le gor obeta, kamor človeško oko ne doseže, ta nauk, kteriga priprosti ribei oznanujejo — je povsod poslušan, sprejet. Jud pusti tempelj, pozabi mogočno pozemeljsko kraljestvo, in se prime revniga Jezusa; Grek se loči od modrijanskih šol, in veruje priprosti besedi resnice; Rimljan se oberne preč od sedeža svoje mogočnosti, in se vda ponižnimu, križanemu Zveličarju; malikovavec slovo da

bogovam, kateri so mu vse poželjenje serca lahko dopustili, ter se podverže postavi pokore, zatajevanja in poterpljenja. Vsi v Jutru in Večeru, od izhoda do zahoda so kakor eno ljudstvo postali.

(Dalje sledi.)

Previdnost božja naša pomoč in tolažba.

(Konec.)

7. Posebne voditve Božje.

a) Batilda.

Batilda, Angležanka imenitniga rodu, je bila še clo mlada staršem upeljena, kupčevavec s sužnjimi prodana, in od tega na Francozko odpeljana, de bi tam za sužnjo spet prodana bila. Erkinvald, tačasniga francozkiga kralja Klodovika II. hišnik, jo je kupil, ali velikoveč iz krempljev kupčevavec z ljudmi otel. V poslopji svojiga hišnika jo vidi kralj; njena lepota, njena brihtnost in ljubeznjivost presune in prevzame vse serce kralja. Klodovik se z Batildo zaroči, in prej sužnja je bila lepota kraljeviga prestola Nevstrije in Burgundje. Po Klodovikovi smerti je bila do polnoletnosti staršiga sina sama vladarica kraljestva. Njeno kersansko serce jo je vižalo in njen zbrihtani um jo je vselej učil, de je povsod dobro in s pridam vse opravila. Bolj kakor kateri si bodi doslejšnjih frankovskih kraljev je vedila svoje ljudstvo z modrostjo in ljubeznijo vladati, proti častilakomnosti veljakov se oponesti, in reveže odertije bogatinov obvarovati. Posebno se o njeni povzdigi na kraljevi sedež božja previdnost v tim očitno pokaže, de je tačasno kupčijo s sužnjimi, ki so jo večidel Judje imeli, ustavila, in nesrečnim, ki so v sužnosti bili, prostost spet zadobiti po vsi resnici pomagala. Naposled se je posvetnemu hrupu odtegnila, se je podala v neki samostan, in je tam tudi umerla. Katolska cerkev jo je med svetnice perstela.

b) Rembert.

Z okna svoje opatiije Torovt je sv. Ansgar (umerl v l. 865) enkrat solarje gledal, ki so po dokončanem nauku v cerkev šli. Vsi so skakali, vpili, in vsaktere otroške neumnosti uganjali. Le eden, in seer ravno nar manjši in nar mlajši, se je po svojim obličji in zaderžanji med vsimi svojimi šolskimi tovarši prav pametniga pokazal. Še resnobniši pa je bil, ko je v cerkev stopil. S svetim spoštovanjem se bliža altarju, se spusti pred njim na kolena, se zaznamnja z znamnjem sv. križa, in gre potim s pobesenimi očmi tiho in mirno na svoje navadno mesto. To zaderžanje, iz kteriga se je nenavadna serčna gorečnost vidila, je vso paznost tega svetnika nanj obrnilo. Opomnjeniga dečka v svojih mislih za duhovski stan odločivši,

ukaže očeta in mater njegovo k sebi poklicati. Oba prideta, in vsa v veselji nad blago mislijo in voljo škofovo se srečna slovita v svojim otroku. Ta otrok ta pobožni deček je bil — Rembert, odsihmal svetiga Ansgara nar ljubši in mu nar bolj vdani učenec, kakor tudi potim njegov naslednik na velikoškofjskim sedežu v Hamburgu na Nemškim. Cerkev ga je po njegovi smrti svetnikom peršela. — Kaj je bila prva stopinja, po kateri ga je božja previdnost k toliki časti in sreči povzdignila? Ali ne njegovo bogoljubno zaderžanje, njegova resnična pobožnost že v mladih otročjih letih? Torej naj si to posebno šolska mladost v spominu in v sercu ohrani.

c) Izreja v pobožnosti po ukratenji casniga premoženja.

Pušavnik, Evlogi z imenam, je v enijami velik zaklad z obilno dnarji in družimi draginami najdel. Ta najdba mu precej pušavniško življenje perstudi. Gre torej v Carigrad, kjer se s svojim bogastvom, s svojo brihtnostjo do časti plemenitnika in dvorniga predstojnika povzdigne. V nesrečno puntarijo zapleten, ktera je pod cesarjem Justinijanom po Carigradu razsajala, se je z urnim begam otel. Ker je pa vse njegovo premakljivo in nepremakljivo posestvo mu odvzeto bilo, se je v svojo pušavniško koč, v kateri je pred prebival, vernil nazaj, je delal oistro pokoro, in je potim do konca svojiga življenja pobožno in sveto živel. Bogastvo je bila skala, nad ktero so se enkrat njegovi pobožni sklepi razbili, in posvetna dobrota je bila nastava, na ktero ga je bil satan vjel. Tedej je roka božje previdnosti te sramotne vezi raztergala, in njegova posvetnemu hrupu odmaknjena duša se je spet na perutah pobožnosti veselo k svojimu Bogu povzdignila; velika ponižnost, ktero je vsakdanji spomin na njegovo nekdanjo nezvestobo v njem obudil, je bila pa gred ali stopnica, po kateri je do popolnamasti peršel, kakoršne bi brez te poskušnje, čeravno je v nji slabo obstal, morebiti nikoli dosegel ne bil. Tako njim, kateri Bogá ljubijo, vse k dobriemu služi!

Kaj se iz teh izgledov previdnosti božje učimo?

Iz teh zdej popisanih, in sto in sto in tavžent družih izgledov se očitno razvidi, kako neskončno modri in dobrotljivi Bog nad posameznimi ljudmi, nad bogoljubnimi napravami in vernimi družbami skerbno čuje, jih v nevarnostih varuje, jim v stiskah in nadlogah pomaga, in tistim, kateri po lastni perzadevi vse njegovi sveti previdnosti izročec, vse k pravimu pridru njih duš in teles, v njih večno izveličanje oberne. Premislimo, dragi prijatli! z vernim sercam sami nekoliko svoje življenje, in

bomo najdlji v njem in spoznali vidne znamenja, očitne spričevanja dobrotljive previdnosti božje. Kako čudno Bog v marsikterih zadevah človeka na duši in na telesu nesreče obvaruje! Kako čudno in nenadajama v dušnih in telesnih nevarnostih velikrat pomaga! Pa tudi britkosti, križe in težave, ki nam jih Bog pošlje ali dopusti, vé po svoji modri pvevidnosti nam v prid obrniti. Marsikteri bi na Boga, na dušo in izveličanje popolnoma pozabil in se vekomaj pogubil, ko bi brez pomanjkanja in terpljenja v veselji in obilnosti živel. Marsikteriga bolezen, nadloga, časna nesreča k Bogu spreoberne in večne nesreče obvaruje. Clo slabosti in pregrehe po bezjim dopušenji človeku véasi k dobriemu permorej, de svojo revšino in nezmožnost spozná, de se iz tega prave poniznosti uči, de se potim toliko živši in serčneji svojiga Bogá oklene, in v njega vse svoje zaupanje stavi. Ravno takó tudi marsikej, kar se nam zoper našo voljo zgodi, tačas, ko nas zadene, za nesrečo imamo, ali pa z nevoljo prenašamo — čez kej časa pa spoznamo — ali če zdej ne, bomo gotovo enkrat spoznali, kako dobro v izveličanje je za nas in druge to bilo! Res je pač, de jih je silno veliko ljudi, kateri vse le slepi osodi, goli naključbi perpisujejo; kdor pa z vernim sercam vse prevdari in premisli, bo vse drugači sodil, spoznal in govoril. In srečin človek, kateri po zvestim spolnovanji svojih dolžnost vse Bogu izroči! kakor dete v maternim krilu brez skerbí sladko počiva, bo veselo in mirno njegovo življenje. Zatorej vse, kar koli nas zadene, ali kar nas zlasti sedanji čas še zadeti utegne, z izročanjem v voljo božjo, in s terdnim zaupanjem v dobrotljivo previdnost božjo sprejmimo; ter v vsih okoljšinah svojiga življenja po besedah pobožniga Duha z enim sercam vsi enoglasno recimo: „Hvali Gospoda, moja duša! in vse, kar je v meni, hvali njegovo sveto ime“. Ps. 102, 1.

Božja vladba v zgodovini celiga sveta.

Kakor se modra previdnost božja v življenji posameznih človekov in družb lepo in očitno razodeva: ravno tako lepo in očitno nam jo tudi zgodovina celih narodov, zgodovina celiga sveta označuje. Svetovna zgodovina je nezmerno polje, ktero nam Božjo vladbo, njegovo moč in oblast, njegovo dobrotnost in milost prav razvidno stori. Zato v obudo keršanskiga zaupanja v Boga in njegovo pomoč, kar je po okoljšinah sedanjiga časa zlasti potrebno, po vpeljanih posameznih izgledih previdnosti božje zdej v nekterih vojniških popisih kervave boje razkazati hočem, ktere je keršanstvo, vsaj v zahodnih deželah, zoper vse sovražne moči

tako srečno dostalo. Kteri se s pravičnim orožjem za Božjo reč vojskujejo, jih On z vencam premaga in slave obdaruje: on sam, Gospod vojsknihi trum, hodi pred njimi, in se z njimi in zanje bojuje. To bodo sledeči izgledi keršanskim braveam skazali.

1. Boj keršanstva z malikovavstvam v rimskim cesarstvu.

a) Zmaga kriša pod Konstantinom Velikim.

Bila je v letu 311, ko se je Konstantin zoper številne trume svojiga nasprotnika Maksencija vzdignil, de bi cesarstvo trinoga rešil, kteri je vse gnjusobe nečistosti in silne grozovitnosti brez straha uganjal. Moč obdvojne vojskne trume zgodovinci razno povejo. Po enim je Maksencijeva armada 170.000 pešcov in 18.000 konjikov štela; Konstantin pa je proti nji le 90.000 pešcov in 8000 konjikov imel. Mem tega so v njegovi armadi veči del Nemci, Britanci, narodi bili, kteri bi se bili raji za svojo prostost, kakor pa za eniga rimskiga cesarja zoper družiga vojskovali. Neki drug pisavec pa terdi, de je Konstantin samo 40.000 vojšakov imel. Pa če tudi to premalo pové, je vender gotovo, de je Maksenci veliko veči vojskne moči, potrebne perprave in veliko obilniši zaloge imel; Konstantin pa je proti temu zavolj Nemcov še v Galii vojakov pustiti in terdnjave v obsedi imeti moral. Konstantinu zatorej ni bila neznana velika nevarsina te vojske: vender se je vzdignil, in pogumno šel čez Planine, de bi sovražnika, čeravno veliko močnejiga, v njegovi lastni deželi, v sredi cesarstva na Laškim se lotil, in zmagovavec v Rim došel.

Z drago ceno, po človeško misliti, bi Konstantin serčnost plačati moral, s ktero se je v to nevarno vojsko se podati prederznil; tode „Božje misli niso naše misli, in njegove pota niso naše pota; ampak kolikor je nebo viši od zemlje, so njegove misli in pota viši mem naših“, to se je prav očitno zdej pokazalo, ko sta dva mogočnika v častiželjnim razpertji svojo moč skušala, med tem ko je Bog vsemogočni sam njih reč na tehtnici (vagi) večnosti pretehtal. Pa od tega nič niso vedili ne narodi, ne armade, ki so slepo orodje razdražene častiželjnosti bile; tega niso mislili in vedili ne malikovavski služabniki, ne častivci Jezusa Kristusa — ne pogumni junak, ki se je bližal, ne mehkužni trinog, ki se je v svojim poslopji gostil. Vsi nič niso čutili od tega, kar je „v zboru čuvažev sklenjeno, in posvetvano bilo v razgovoru svetnikov, vsim živim v spoznanje, de Narvikši oblast ima čez kraljestva človekov, in jih da, komur hoče“ (Dan. 4, 14). Nič niso mislili na kraljestvo, ktero je Narvikši na zemlji postaviti hotel, on, kteriga služabnik biti je Konstantin vreden spoznan bil.

Rimske armade so se vzdignile zoper rimske, rimski orli zoper rimske; pa visoko bandero križa se je imelo razviti in pokazati, in te orle oplasiti in razkropiti kakor golobe. Križ, to znamnje sramote in muke (martre), se je imel razodeti za bandero zmage, za znamnje časti, za oporo tolažbe, za zastavo večniga veličastva; ker je Jezus Kristus — kteri bodi hvaljen vekomej! — pokorin bil do smerti, do smerti na križi; in ker „ga je zato Bog povikšal, in mu dal ime, ktero je čez vse imena, de naj se v imenu Jezusovim uklanjajo vse kolena tih, ki so v nebesih, in na zemlji, in pod zemljo, in vsi jeziki spoznajo, de je Jezus Kristus gospod v časti Boga Očeta“. (Filiplj. 2, 8—11.)

Konstanci, Konstantinov oče, je bil knez, de ga keršanski in ajdovski pisavci enoglasno po pravici hvalijo. On ni le vsiga preganjanja kristjanov se zderžal, ampak jih je še spoštoval in ljubil, in zlasti kristjane okrog sebe imel. Evzebi, pisavec cerkvene zgodovine, pravi od njega, de je malikovavstvo zaničeval, ediniga Boga molil, in rad vidil, de so na njegovim dvoru kristjani zanj in za njegove molili; njegova hiša s svojimi prebivavci je bila tako rekoč cerkev Božja. Tako zaderžanje in take misli kneza, kteri si je, kakor ajdovsk pisavec pričuje, s posebnimi darmi, z blagosercnostjo in krepostjo ljubezen in spoštovanje Galijanov zadel, so bile perpravne, v njegovim bistrournim, blagim sinu dobrovoljne misli do kristjanov obuditi. In v tih mislih je bil gotovo poterjen, ko je zaderžanje in osodo tačasnih cesarjev z zaderžanjem in osodo svojiga očeta, in pa neusmiljeno zlobo in hudobijo grozovitih ajdov s krepostjo in stanovitnostjo kristjanov permeril, kteri so nar boljši deželani deržave bili, in v višim pomenu to spolnovali, ker so neprizadetni in nečimerni ajdovski modrijani le govoriti vedili. Take permere delati mu je toliko ložej bilo, ker je nekaj let na dvoru Dioklecijanovim živel in vpričo bil, ko so po našuntanji Galerja zavolj pogoriša cesarskiga poslopja kristjane dolžili, in jih zato po celim cesarstvu tako nečloveško preganjali — na povelje ravno tega Dioklecijana, kteri je poprej, v svojim 19letnim vladanji, jih pravične spoznal, spoštoval, ljubil, in jim vse, tudi samiga sebe izročil.

Desiravno sta pa Konstanci in Konstantin služabnike Jezusa Kristusa v toliki časti imela, vender sama tačas njegova služabnika še nista bila. In kdo bi tudi upati smel, de bi cesar, obdan od posvetniga bliša, v svitlobi nar vikši oblasti in veličastva na zemlji, razdeljen od skerbi vladarstva in častiželjnih naklepov, obsut od vojskniga hrupa, in povzdigovan od hvalivcov, se tem zmotnjavam in sanjarijam odtegnil, k pravimu spoznanju per-

šel, in svoje življenje v permeri do božjiga bitstva z zdravo neometeno pametjo premišljeval. Vnanje silne okoljšine, kakor že veliko veliko drugim, so tudi njemu od Boga poslance perloznosti bile, de je svojo notranjo, vikši potrebo spoznal in občutil. Spoznal je, pravi zgodovinec, de nad vojskno trumo vikši pomoči potrebuje. Slepotijo malikovanja, vedežvanja in copernije, na kar so se cesarji o njegovim času zastonj zanašali, je čisto sprevidil; obrnil se je torej v molitvi k edinimu Bogu, kteriga je njegov oče, če tudi ne v luči razodenja, pa v stvarjenji in vladanji človeštva spoznal.

(Dalje sledi.)

Kdo je nar več kriv škode, ki jo žganje stori človeku?

(Konec.)

Ali niso v ti reči tudi prodajavci žganja in kerčmarji krivi? Tem skor ravno to velja, kar je žganjarjem rečeno. Nikomur nočem časti in dobriga imena odvzeti; marsikteri žganjar ali kerčmar prav pošten in pravičin mož biti utegne, in le vedil ali pa premislil ni, v kakšno sprido je pijaca, s katero se je doslej pečal. Kdor pa enkrat to več, in vender ne opusti, naj bi mu veliko černo tablo z mervtaško glavo pred hišo obesili z napisom: „Kerčma pri smerti“. Mem tega bi na tabli z velikimi žvepleno — rumenimi čerkami še zapisano biti imelo: „Tukaj nekdo prebiva, ki druge ljudi ob premoženje in zdravje, ob um, pravičnost in mir, ob življenje in zveličanje perpravlja, ker vsim, kateri k njemu pridejo, hudiga strupa, ki počasi razjeda in mori, piti daje, in zato še plačan biti hoče“. Naj kdo prodaja, kar hoče, vender kupovaveu za njegov dnar kaj da, kar mu je v kakšim prid; prodajavec žganja pa drugim za njih dnar nič drugiga ne da, kakor kar jim je le v škodo. Toliko je gotovo, de ko bi satan otroke imel, in bi že v letih bili, de bi se kakiga rokodelstva učili, bi se gotovo nobeniga drugiga dela, ampak le žganjarije in kerčmarije z žganjem poprijeti mogli; ker bi s tem svojimu starcu nar bolj na roke šli. — Kteri žganjarski kerčmar bi pa reči utegnil: „Kako žganje točiti in prodajati kaj hudiga biti zamore? Sej od gosposke dovoljenje imam“. Nato rečem: Gosposka je seer od Boga postavljena, pa ona ni Bog sam. Nje skerb in opravilo gre večidel le na časno in na časni dobiček; za tvojo ubogo dušo ji ni mar, naj gre na zadnje gori ali pa doli. Torej zamoreš tavžent in tavžent grehov zoper Boga in zoper vest storiti, de le zoper postave ni, ti gosposka k temu nič rekla ne bo; tode veliko, kar

ni colu, kar ni deželskim postavam podverženo, je božjim postavam in peklu podverženo.

Kaj pa pivci sami? Če se kdo obesi, ali vstreli, ali v vodo skoči in se radovaljno vtopi, je to silno strašno, in ljudi groza obhaja pred takim merličem in krajem, kjer se je to zgodilo. Vsak namreč občuti in spozná, de je grozovitno, s smertnim greham pred časam in zoper božjo voljo telo v grob, dušo pa pred sodbo perpraviti; ne bo se ti tam dobro godilo, si vsak misli. Zdaj mi pa kdo povej, kaj je hujši, če se kdo s strelam, z vervjo, s skokam ali kako drugači naglo sam umori, kar marsikdo v norosti, ki ga ravno napade, skor nevedama in neradovaljno stori — ali pa ako ni hujši greh, če se človek z dolgoletnimi, sto in stokratnimi grehi, ne iz obupnosti, težave ali sile, ampak iz lahkomišljenosti, iz hude razvade, iz prevzetnosti in terdovratnosti sam umori? In to stori vsak žganjepivec. Zato je gotovo in resnično, de je žganjepivec sam svoj ubijavec, in de je, potim ko to več ali vsaj vediti zamore, njegovo pregrešenje in pogubljenje še hujši, kakor če se kdo vedama in radovaljno z naglo smertjo umori, desiravno je to že strašna pregreha. — Morebiti porčeš: „To so le prazne besede; kar pijem, je le malo, ne more toliko djati“. Nikar se ne moti, prijatelj! Če tudi le po malim, se človek, ko se enkrat vda, zmiram bolj navadi, de ga dan na dan serkati začne; manj kot večerj ga dans ne bo pil, raji še malo več; in tako žganje vabi zjutrej in zvečer, in nekteriga v lenobo in zapravljivost, drugiga v domače krize in razpertije, mnoge v hudobije in ječe, marsiktere v norost in bolezen, njih veliko v revšino in grob, vse v pregrehe in žalostno hudo smert perpravi. Utegne biti, de to nesrečno vodko že dolgo piješ, in meniš, de ti nič ne dě. Pa če tudi zmiram in do konca zmerno piješ, počasi pa gotovo svoje življenje razdevaš in polagama smert v se piješ, zraven tega si pa velik dolg še na svojo vest nakladaš zavolj slabiga izgleda, ki ga s tem drugim daješ. Ker ko bi vsak pošten mož spoznal in rekel: Žganje piti je greh — in bi ga zato pustil, bi to marsikomu v vesti nepokoj delalo, in na zadnje bi sam sklenil, se mu odpovedati. Morebiti si oženjen ali pa se kdej oženiti misliš. Ali meniš, de žganje, ki ga piješ, tvojimu zarodu nič djalo ne bo? Le prašaj skušeniga, modriga zdravnika, kateri sam ne pije; povedal ti bo, de otroci žganjepivcov prav velikokrat kmal umerjo, de so torej starsi, ki žganje pijó, velikokrat tudi ubijavci svojih otrok; in povedal ti bo, de otroci žganjepivcov in žganjepivk, če tudi odrastejo in življenje ohranijo, na mori, ali zdravji, ali umu, ali pa na vsim skupej pesajo in revni ostanejo — in kar se nikakor pozabiti ne

sme, de slast do zganja, kakor jetiko, tudi otroci pojerbajo, kar se kmal razodene, in velikokrat skušnja očitno pokaže.

Torej, ljubi moj! kdorkoli si, ki žganje piješ, ali se sploh pijači preveč vdaš, naj ti dopovem: V Ameriki, kjer zavolj dragote vina še skor dobiti ni (revnim že clo ne), je zdaj že čez dva milijona ljudi očitno obljubo naredilo, nikdar več zganja ne piti, in jo zvesto spolnujejo; ravno tako se jih je na ubogim Irskim čez en milijon s storjeno obljubo žganju odpovedalo; po mnogih krajih so družbo treznosti ali bratovščino sv. Janeza napravili, po kateri je že veliko veliko ljudi žganje čisto zapustilo, in si s tem zdravje, premoženje in življenje poboljšalo. Ali tega, kar tavžent in tavžent in milijonov ljudi, katerim je za dušo in telo v resnici mar, spozná in zamore, ti spoznati in storiti ne moreš? O ja, tudi ti to zamoreš, ako le v resnici hočeš! Le moli in prosi še danes: „Ljubi Bog! daj mi spolniti tvojo voljo“ — in potem stori terdni sklep, sveto obljubo, nikdar več in čisto nič zganja ne piti. To bo prava, Bogu prijetna obljuba, ktere se bodo angeli v nebesih veselili, in ktere bos kmal, ako jo na tanko in zvesto spolnuješ, tudi sam iz serca vesel. Gotovo ne bo to tako težko, kakor zdaj morebiti misliš; in naj tudi težko bo, in te hudoba premotiti in pregovoriti hoče, spomni se in stori po besedi Gospodovi: „Če te tvoje oko pohujša, izderi ga in verzi od sebe; ker boljši ti je, de z enim očesam v nebesa prideš, kakor de bi obe očesi imel, pa zaverzen bil v pekel, kjer grizeci červ ne pogine, in ožinj nikdar ne ugasne“.

K sklepu se eno besedo vsim pravim, vernim rodoljubam, katerim je resnični prid in blagor človestva mar. Mnogotere so dobre dela, s katerimi si človek za-se in za človeštvo per Bogu zasluženje napravlja. Na posebno, vse hvale vredno dobro delo vas opomniti hočem. Sv. apostelj Jakob piše: „Bratje moji! ako kdo zmed vas zajde od resnice, in ga kdo verne, naj vé, de, kdor grešnika verne od njegove krive poti, bo rešil njegovo dušo od smrti, in pokril veliko število grehov“. Med vsimi grešniki pa nobeden toliko nadloge in nesreče časne in večne sebi in drugim ne stori, kot pijanec. Zato ga ni častitljivšiga in bolj zasluženiga dela, kot če pijanca kdo spreoberne; s tem mu življenje reši, njemu in njegovi družini premoženje in mir podeli, ubogim otrokam dobro izrejo oskerbi, in ga k veri in pravičnemu, kersanskemu življenju nazaj pripelje. Če torej prav kristjan biti hočeš, in zlasti če si sprednik, sodja, kljuear, ali kar si bodi, de per ljudéh veljavo imaš, naj ti spreobernjenje pijancev posebno v mislih bo. Bodi in obnašaj se do njih prijazno, de si njih zaupanje in serce perdobíš, potem jim o perložnih pri-

likah neprenehama pergovarjaj, jih isi prav modrimu in skerbniemu spovedniku izročiti, in moli zanje vsak dan, dokler kteriga perpraviš, de ti terdno obljubi in roko da, de čisto nobene žganjice ali enake močne pijače več pil ne bo (ker sama obljuba, de le zmerno piti hoče, nič ne vede), in nikar se ne utruji moliti in opominjati. Skala je terda, in ena kaplja vode je proti nji slaba, nezmožna reč, in vender, če leta in leta na skalo kaplje, jo sčasama izvotli. Kako silno se veseli, kdor človeku v smertni nevarnosti življenje otme, in nikoli se tega blaziga spomina ne naveliča. Pa še veliko boljši in častitljivši delo storiš, če pijanca k popolni zderžnosti in resničnemu spreobernjenju perpraviš. S tem mu otmeš večno življenje, pa ne le pijancu samimu, ampak velikrat tudi večno življenje cele družine in še clo njegoviga zaroda.

Ko se bo, kar iz serca želimo in željno perčakujemo, na povabilo in po prelepim sveti in načertu častitih rodoljubov, kateri so se zato po „Zgodnji Danici“ oglasili, družba svetiga križa napravila, bi bilo gotovo prav prav vošiti, de binjeni udje po tih in drugotnih opominih tudi pijančevanje sploh in zlasti žganjepitje si po vsi svoji moči odverniti perzadjali — posebno pa mladost te kuge ohvarovati skerbeli; ker se z mladim človekam vselej več storiti da, kakor pa s človekam v grešnih navadah oterpjenim in zastaranim. V to si perzadjati je gotovo silno potrebno; ker, čeravno se bo komu preojstro zdelo, je pa vender resnično, kar je od tega rečeno. Kaj bi pa neki pomagalo, resnico perkrivati, naj tudi komu neprijetna bo, ko pa človeka le še bolj v njegove grešne navade in njih hude nasledke zaziblje! Bog daj, de bi to, kar je vse le iz dobrega namena in po spričbah in skušnjah vterjeno spisano, tu in tam mnogim v časni in večni prid zaželjani sad obrodilo!

(Po „Kalend. f. Zeit u. Ew.“) P.

Posvečuj sveto nedeljo.

Naslednja resnična pergodba vas bo dragi mladi braveci! brez dvomenja lepo učila Gospodovi dan praznovati, vam bo dostojno pokazala, kako že začasno Bog mlade razujzdance in hudobneže očitno kaznuje, kateri se v mladosti že božjim zapovedim nepokorne skazujejo, v kljub varčnemu svarjenju staršev le po svoji termi delajo, in blagimu opominovanju terdovratno zoperstavljaajo.

Bilo je eno nedeljo, že je ginljivi glas ubraniga lepiga zvonjenja boguslužne verne k popoldanji božji službi vabil, že so bogaboječci farmani mladi in stari hiteli v cerkev božjo besedo poslušat, navadne litanije z mašnikam z vso brumnostjo edmolit in navadni svetí blagoslov prejet. Ena ma-

lopridna družbina postopačev pa se že zarano pomenkva in nakani rajši v bližne gojzde (gaje) iti, kakor pa k svetimu opraviilu, z namenam si za zimski čas zabavo lešnjekov nabirati. — Kar so malopridneži menili sturiti so sturili. Precej popoldne namesto h kersanskimu nauku grejo v bližne srenjske loge, in začnejo veselo lešnjeke nabirati; veseli so bili, ker je bilo ravno na tistim kraji več visokih in zlo polnih lesk, začnejo nabirati, pretekati eden družiga v stavo, kdo iz med njih bo le več nabral. Stegne eden svojo roko po leski, kar se mu nekaj iz pod roke zmuzne, strahotno zakriči svojim pajdašem, joj, kolika kača mi je spod roke zlezla. Drugi smejaše svojo pot brezskerbno nabirajo, in na ubožiga nesrečnika niti ne mislijo. — Pri ti priči mu kri stopa v lica, ves je otožin, roka mu debeli, in o strah! revež spozná, ko je strup bolj se razsedel po roki in celim životu, de ga je kača piknila, ki jo je nekej pred vidil iz veje se plaziti; zdaj se le pridejo njegovi pajdaši in ga milovajo, ali deleč so bili od doma, pomoči nobene, ostrašeni nesrečniga v neizrečenih bolečinah v logu ležati pusté, ter hité žalostno prigodbo staršem naznaniti. Kdo popiše žalost, ktera je serce staršev presunila, ko so naznanilo dobili, de se je edinimu čez vse ljubljenimu sinku grozna nesreča pripetila? Brez zadržka se podajo z vozam v kraj, ker je nesrečnik v groznih bolečinah ležé pomoči le zastonj v samotnim kraji prosil; zdaj ga varno na dom peljejo, kjer je potem deželni lekar (zdravnik) svoje zdravilne sredstva nevtrudljivo k njegovimu ozdravljenju obračal. Pretekli so celi tedni in meseci, dokler je tako nevarno vpičeniga po prestanih neizrekljivih bolečinah zopet popolnoma izlečil (ozdravil.) —

Pričijoča povest tebe ljuba mladost! pač zapopadljivo prepriča, de je nedelja Gospodov dan, na kateri dan moraš z vso marljivostjo z boguzbranim duham k svetimu opraviilu priteči, ne pa kakor omenjeni postopači se po gajih vlačiti. Naj bi bil fanté svoje starše, ki so mu verjetno de branili v gaje iti, poslušal, gotovo bi mu ne bilo treba v smertnih težavah stokati. Tako je le vedno resnično, de marsikteriga, ki nedelje ne spoštuje, kazen velikokrat že začasno dohiti. J. Korban.

Prava vera je le ena.

En iskreni katolik se pomenkva en dan z luterani. Berž ko so od svete vere govor načeli, jim reče: Noetova barka je bila pred podoba cerkve Jezusa Kristusa. Tisti, ki so bili o času vesvoljniga potopa zunaj barke, so poginili, ne eden ni bil izvzet. Zunaj cerkve ni zveličanja. Gospodje, stopite v barko. Ako v njo ne stopito, kaksina ne-

varnost bo pač za vas? Ako zunaj barke ostanete, kolika zguba! —

Mi lahko rečemo ravno to, kar vi, odgovori eden iz med njih, de je naše združenje prava cerkev Jezusa Kristusa. — Te pa ne, odgovori katolik. Vera je ena, ali vi niste zedinjeni v tem, kar je verovati zapovedano. Ste mar vi tisto mesto, od kteriga evangeli govori, postavljeno na goró, ktero nemore skrito ostati, ker s svojim lišpam in razširjenjem oči vsih ljudi na-se obrača? Mi se znajdemo na vsakim kraji, po vsih delih celiga sveta katoliki vzajemno eno vero terdijo.

Vi ne morete ovčice Jezusa Kristusa biti, ker ne spoznate prave cerkve, ktera je njegova čeda. Vstanite, zbudite se, pridite v cerkev: ona je vaša mati, in vi ste ranili njeno serce.

Veliko protestantov je, kteri na smertni postelji spoznajo, de so zunaj prave enojne cerkve; to bodo tudi vaši pastori spoznali, ako hočejo pravoverni biti; nikoli pa katoliku ne stopi v glavo leta misel: Kdo vé, deb' ne bil jez v pravi cerkvi! — J. K.

Spomina vredno.

V Zgodnji Danici Nr. 23 sim bral: „Popisanje hvale vredniga olepsanja božje veže“. To me opominja na Romarsko pot, ktero sim lansko leto storil. Ze od rajncih staršev sim slišal velikokrat povedati, kako so oni popotvali h cerkvi Marije Device na Mengoreh; tako sim tudi jest lansko leto na praznik presvetiga Imena Marije Device to božjo vežo šel obiskat. Ali kdo je vstani popisati, kdo izgovoriti to, kar tukaj Romarje h molitvi perganja? Ta božja veža stoji na malim bregu Goriske škofije Vučanske fare blizo Tominske Soče; breg je lepo zelen, in čé ravno ni več ko pol ure visok, pokaže vender na vse kraje Tominsko deželo. Na glavi brega stoji lepa seer mala pa vender večí del lepo pomalana cerkev Marije Device, ktere glasni zvonovi po celi Tominski deželi donijo. Kakor so mi povedali, se tukaj velikokrat v letu sveta masa bere, pa vender takiga shoda ga ni, kakor je vsako leto na praznik Imena Marije Device, letas 9. Kimovca. Ze prednji dan ob dveh popoldan se znajdejo farni s sosednimi duhovniki v spovednicah, o pol sedmih se pojejo litanije Matere Božje in se da žegen s svetim Rešnim Telesam, poslužni duhovni pa do devete ali clo do desete ure spodedujejo, romarji pa, kteri se v velikim številu iz daljnih krajev zberó, vso noč h časti Marije lepe pesmi prepevajo. Drugi dan, to je, na praznik presvetiga Imena Marije Device, čé tudi zamolčim obležene spovednice in drenj per svetim obhajilu, ker vsak želi tukaj popolnoma odpustkov deležen biti, se deržite dve posebni andohti, prva

zjutraj zgodaj, druga ob devetih. Lansko leto sim slisal dve lepi pridigi; pač srečni farmani, ki imajo perložnost velikokrat take pridige poslušati! Med drugimi duhovnimi opravili se derži ob deseti uri procesja s svetim Rešnim Telesam okoli cerkve. — Vsa služba božja povzdigne duha k nebu.

Podberdo 14. Rožniga cveta 1849.

Marije častivec.

Razgled po keršanskim svetu.

Blagoslovjenje pokopalisa per sv. Kristofu v Ljubljani.

Ljubljana. V poprejšnjih časih so se Ljubljancani v stolni cerkvi sv. Nikolavža, per sv. Jakobu, per Avguštnarjih in Franciskanarjih, večidel pa na pokopalisi per sv. Petru pokopavali. V letu 1779 so pa naredili pokopalise per sv. Kristofu, kjer je bil 4. dan Velikotravna prvi merlič pokopan. Tode že v letu 1796 je bilo treba ga podaljšati; mali škof Rajgersfeld so to podaljšano pokopalise 10. dan Susca 1797 blagoslovili. Ker pa tudi v tej širjavi ni bilo zdej več zadosti veliko, so ga letas za 1800 □ sežnjev povečili. Ko je bila zemlja lepo vravnana in mejivni zid okrog dodelan, je bilo to novo počivalše mrtvih 30. dan Maloserpana blagoslovljeno. Duhovno opravilo so imeli gospod korar in fajmošter v stolni cerkvi, Karl Corn, v sredi več drugih duhovnov. Veliko mestnjanov vsakiga reda se je zbralo na ta posvečeni kraj, kteriga zemlja ima enkrat tudi njih trupla sprejeti, dokler de jih glas trobente spet združi z neumerjočim duham.

Na praznik sv. Ignacija od Lojole 31. dan Maloserpana so naš milostljivi knez in škof v stolni cerkvi 19 mladim duhovnam zakrament s. mašnikoviga žegnovanja podelili; pretečeno saboto zjutraj pa so se peljali birmat v Postojnsko, Lipavsko in Idrijsko dehantijo.

Rim. Sveti Oče so odločili komisarje in ministre, kteri imajo vladarstvo vsih papeževih dežel uravnovati. Papež sami obljubijo, kakor hitro bo mogoče, se v Rim nazaj preseliti. Že so Francozke barke odrinile iz Tulona, ktere imajo Papeža iz Gaete častiljivo in praznično spet v Rim prepekljati. To bo Tedeum, kakoršniga že dolgo ni bilo. Od sv. Petra v Rimu bo po celim keršanskim svetu gromelo, od cerkve do cerkve, v zahvalo, de je Bog spet povzdignil svojo mogočno roko, ter je pokazal, de svojih nikdar ne zapusti.

Blagoserecin škof.

V mestu Auch na Francozkim je začela neka hiša goreti. Goreči vikši škof, pravi lešk oče, to ugledati, urno popraša z očetovsko skerblijivostjo, ce so vsi prebivavci srečno iz ognja oteti. „Joj mene, nesrečno!“ je neka mati roke stegovala in obupljivo vpila, „mene so iz ognja iztergali, ali dete, moje ljubo dete je v ognji ostalo; vsa zmotena — sim ga pozabila seboj vzeti, zdaj pa je že v plemenu stanovavnica, v kteri leži dete“. To govorec je kazala z roko v drugo obstropje na okno,

ktero je k detetu deržalo. Vikši pastir da urno pristaviti lestvico, in obljubi 2000 tolarjev tistimu, kteri bi se zjunačil nesrečno dete oteti. Pa nobeden si ni upal življenja v očitno nevarnost postaviti; vsak je namreč v strahu bil, de bi sam ne poginil v ognji. Teda se viški pastir sam perpravi k bogoljubnimu delu. Zavije se urno v mokro plahto, stopa po lestvici (lojtri) k oknu, se mota med plemenam, zgine, — in po trenutku pernese dete v naročji, stopa doli, in zroči materi napol mrtvi dragi biser; vse ljudstvo pa mu blagruje in slavo vpije. Detetovi rodovinci pred-nj poklekujajo, on pa se temu brani in reče: „Moji prijatli! jest sam sim zadel 2000 tolarjev, prav in spodobno je teda, ta denar otroku dati, kterimu bom posihmal oče, ker sim mu življenje ohranil“. Položivši denar k detetu materi v naročje, proč hiti, se ogniti preobilne hvale in zahvale. (Blahovest.) J.

Cloveško življenje.

(Poleg nemškiga.)

Cloveško življenje pač naglo beži,

Ko ptica leteca,

In voda dereča;

Kdo vé, če li jutrišnji dan se živi?

Kar tukej rodi se, le verne se v prah.

Gre eden hitreji,

Gre drugi pozneji,

Pobere vse smert, in zakrije vse mah.

Zdaj dete zagleda svetlobo svetá;

Že neha dihati,

Ko ve le jokati,

Še klicati matere ljube ne zna.

Mladenec ugasne ker lepih je let;

Življenje ga mine,

In ogenj mu zgine,

Ko pride ga sestra košena objet.

In deklica zvane, ko vse ji cvetě;

Oko omedleva,

Obličje zbledava,

In lica goreče omerznejo vse.

Ni v strahu nevarnost mož terdin serčan;

Pa moč ga zapuša,

Upada mu duša,

Ker nagne se že mu popotvanja dan.

Per grobu se starcik ozrě še okrog;

Temno pogleduje,

Ker to premišluje,

De iztekli so časi veselja, nadlog.

Je cesar na tronu na palci berač,

Se bota ločila,

In vse zapustila,

V grob mora letá in nič uni drugač.

Tak stori, kar prav je, de srečno živiš;

Pravično živetí

Da mir ti na sveti,

Plačilo pa večí v nebesih dobiš.

Hieinger.